אלא לאו בחד וקתני כי אין מכחישן מהימן שמע מינה: א"ר מאיר קל וחומר כו': איבעיא להו מ"ט דרבנן משום דאדם נאמן על עצמו יותר ממאה איש או דלמא משום דאמרינן מיגו דאי בעי אמר מזיד הייתי פטור כי אמר נמי לא אכלתי מהימן ופטור ומאי נפקא מינה למיפשט מינה לטומאה דאי אמרת טעמייהו דרבנן משום דאדם נאמן על עצמו יותר ממאה איש ל"ש טומאה חדשה ול"ש טומאה ישנה ואי אמרת טעמיהון דרבנן משום דאמר מיגו היא פטרי ליה רבנן מטומאה ישנה אבל מטומאה חדשה מחייב מ"ט טומאה ישנה מיגו דאי בעי אמר טבלתי פטור כי אמר נמי לא נטמאתי פטור דאיכא למימר מאי לא נטמאתי דקאמר לא עמדתי בטומאתי אלא טבלתי אבל טומאה חדשה מחייב מ"ט דכי אמר נמי טבלתי מחייב דאמרו ליה עדים השתא נטמאת מאי ת"ש אמר לו עד אחד נטמאת והוא אומר לא נטמאתי פטור יכול אפילו שנים א"ר מאיר ק"ו אם הביאוהו שנים למיתה חמורה לא יביאוהו לידי קרבן הקל וחכ"א אדם נאמן על עצמו יותר ממאה איש ש"מ טעמייהו דרבנן משום דאמרי אדם נאמן על עצמו יותר ממאה איש א"ר אמי לעולם טעמא דרבנן משום דאמרינן מיגו והכי קתני מתוך שאם רצה לומר לא עמדתי בטומאתי פטור הילכך אדם נאמן על עצמו יותר ממאה איש אי הכי היינו חלב מהו דתימא אכלתי חלב קמתריץ דבוריה לא אכלתי שוגג אלא מזיד אבל נטמאת והוא אומר לא נטמאתי אימא לא קמתריץ דבוריה קמ"ל הכא נמי לא עמדתי בטומאתי אבל טבלתי ת"ש והתודה מודה בדברים חייב אין מודה בדברים פטור א"ל עד אחד נטמאת והוא אומר לא נטמאתי פטור יכול אפילו שנים מכחישין א"ר מאיר אם הביאוהו שנים לידי מיתה חמורה לא יביאוהו לידי קרבן הקל ר' יהודה אומר נאמן אדם על עצמו יותר ממאה איש ומודים חכמים לר"י בחלבין ובביאת מקדש אבל בטומאה לא מודו לי' במאי עסקינן אילימא בטומאה

אדם נאמן על עצמו. בדברים שיש בהם כפרה לא מימנע לאיתויי חטאת להתכפר נגד קונו: **מיגו דאי בעי כו'.** אם היה רוצה לשקר יכול לומר מזיד הייתי ומה שאמרתי לא אכלתי לא אכלתי שוגג אלא מזיד: **לטומאה.** כגון אמרו לו נטמאת ומזיד באת למקדש: **טומאה ישנה.** אתמול נטמאת והיום נכנסת: **טומאה חדשה.** ליכא משום מיגו דטבלתי ליכא למימר דהאמרו לו בשעת טומאה נכנסת ואי נמי טבלת לא העריב שמשך וטבול יום הנכנס למקדש בשוגג חייב חטאת כדאמר במנחות בהקומץ רבה (דף כו:) מחוסר כיפורים שנכנס למקדש חייב חטאת ואין צריך לומר טבול יום וליכא למימר נמי מזיד דבעי' דליתרץ דיבוריה ואי הוה אמר להו לא נכנסתי הוה מתרץ דיבוריה לא נכנסתי שוגג אלא מזיד אבל כיון דאמר להו לא נטמאתי כי אמר נמי לא נטמאתי שוגג אלא מזיד לא מיפטר מקרבן דטומאה לא איכפת לן אי שוגג אי מזיד הוה דביאת מקדש הואי שוגג: **נטמאת.** ובאת למקדש: **פטור.** כדאמר לקמן והתודה מודה בדבר חייב שאינו מודה בדבר פטור: **לעולם טעמייהו דרבנן משום מיגו.** ובטומאה ישנה הוא דפליגי. והכי קתני גרסינן: **א"ה.** גבי טומאה בהא פליגי דר' מאיר לית ליה מיגו ורבנן אית להו מיגו היינו חלב דמתני' ותרתי למה לי: **אכלת חלב.** אית להו לרבנן מיגו משום דמתרץ דיבוריה כו' אבל טומאה דליכא למימר לא נטמאתי שוגג אלא מזיד אימא לא מיתרץ דיבוריה קמ"ל דמיתרץ בגוונא אחריתי לא עמדתי בטומאתי: **והתודה.** אשר חטא עליה גבי טומאת מקדש כתיב בויקרא: **מודים חכמים לר' יהודה.** ופליגי אדר"מ בחלבין כגון אכלת חלב והוא אומר לא אכלתי וביאת מקדש אמרו לו נכנסת למקדש טמא והוא אומר לא נכנסתי: **אבל בטומאה.** כגון היכא דלאמר לא נטמאתי לא מודו ליה ולא סבירא להו דפטור. אלמא טעמייהו דרבנן משום מיגו דמיתרץ דיבוריה כגון לא עשיתי שוגג אלא מזיד אבל גבי לא נטמאתי דליכא למימר לא נטמאתי שוגג לא מודו לר' יהודה ואיפשיט בעיין דטעמא משום מיגו ותו לא מידי: וקפריך הש"ס **במאי.** טומאה עסקינן ליכא מיגו אי בטומאה ישנה איכא מיגו ואמאי לא מודו ליה בישנה: **אמר רבינא לעולם**. איכא ישנה דלית בה מיגו וכגון דאמרו לו נטמאת אתמול ואכלת היום קדשים דהיינו טומאת הגוף ומתחייבת חטאת והוא אומר לא נטמאתי ואכחשינהו בין באכילה בין בנגיעה דלא אכל ולא נגע קדשים בטומאה ואי הדר ואמר השתא לא נטמאתי דקא אמינא לא עמדתי בטומאה לא קמכוין אלא למיפטר מקרבן (לא) ומאכילה דלית בה קרבן מכחיש להו מנגיעה לא מכחיש להו ואיתכחש דיבוריה קמא בטומאת מגע: ל"א **מודים חכמים לר"י בחלבין וביאת מקדש.** דשייך בהו קרבן אבל בטומאה גרידתא בלא ביאת מקדש דליכא קרבן לא מודו ליה: **בטומאה.** ונגע בטהרות: **ובמאי עסקינן אי בטומאה ישנה כו'.** אלא מדפסיק ותני דלא מודו ליה בשום טומאה שמע מינה טעמא לאו משום מיגו דהא

אלא לאו בחד וקתני כי אין מכחיש מהימן ש"מ. אבל אי מכחיש לא מהימן ור"ל ע"כ שאמר איני יודע דאי אמר בהדיא לא אכלתי פשיטא לפטור דעד אחד אינו קם רק לשבועה כדפרישית כמתניתין: **או** דלמא טעמייהו דרבנן משום מיגו דאי בעי אמר מזיד הייתי וכו'. משמע לפום ריהטא שהוא נאמן מטעם מיגו שיכול לומר מזיד (אני) הייתי וקשה שהרי מיגו במקום עדים הוא דיש עדים שאכל והוא אמר לא אכלתי וא"כ מהימנא ליה במקום עדים מכח מיגו ואמרינן בב"ת (דף פא:) מיגו במקום עדים לא אמרינן גבי ההיא דלא תיזיל בלורתא דנהר פקוד ויל בלורתא דנרש ותו אין זה מיגו דלא משוי איניש נפשיה רשיעא כדאמרינן (קדושין דף ג.) גבי ההיא הבא מן החלון והביא לו מן הדלוסקמא (והביא לו) אע"פ שאומר בעל הבית לא היה בלבי מזה אלא מזה בעל הבית כו' דדברים שבלב אינן דברים והתם מוכח ליה ופריך ודלמא למיפטר נפשיה מקרבן קאמר ומשני דא"כ הוה אמר מזיד הייתי ופריך והא לא משוי איניש נפשיה רשיעא לכך יש לומר דהא דנאמן הכא דמיתרץ דיבוריה דאיכא למימר הא דאמר לא אכלתי רוצה לומר לא אכלתי שוגג אלא מזיד והכי פירושא מיגו דאי בעי אמר מזיד הייתי פטור השתא נמי מה שאמר לא אכלתי כך רצה לומר והכי מתרצינן מילתיה דבהכי היה דעתו ואף על גב דלא משוי איניש נפשיה רשיעא כדאמר (סנהדרין דף ט:) גבי פלוני רבעני דאינו נאמן משום דאין אדם משים עצמו רשע היינו ליפסל נפשיה לא מהימן אבל אי אמר מזיד אכלתי חלב מהימן דלאומר מתכוין לטובה שאינו רוצה להביא חולין בעזרה וא"ת וניתיליה אם היה דעתו לכך ויש לומר דלפי' הדר אמר הכי לא אכלתי שוגג אלא מזיד כיון שלא אמר כך בתוך כדי דיבור מחייב ר"מ והכי איתא בתורת כהנים אומר ר' מאיר אם בתחלה אומר מזיד הייתי שומעין לו אבל אם היה דן עמהם כל היום שאומר לא אכלתי ולא אמר יותר ואפילו אומר אח"כ לא אכלתי שוגג אלא מזיד חייב וא"ת היאך מחייב ר' מאיר והאמר לא אכלתי ובע"כ לא יביא חטאת כדאמר ב"ק (דף מ.) חייבי חטאות אין ממשכנין אותן וי"ל דהתם איירי כשאמר דלא ניחא ליה בכפרה אבל האי ניחא ליה בכפרה אלא שהוא סבור להיות פטור ממשכנין אותו:

נפקא מינה לטומאה. וה"נ מצי למימר נפקא מינה היכא שאמר לא אכלתי לא שוגג ולא מזיד: **ומודים** חכמים לר' יהודה בחלבין ובביאת מקדש אבל בטומאה לא מודו דפטור. רש"י פירש שתי לשונות ור"י פירש שיטה אחרת ומודים חכמים לר' יהודה כו' אבל בטומאה לא מודו ליה כמו נטמאת והוא אמר לא נטמאתי ומפרש הש"ס במאי אילימא בטומאה ישנה מ"ש הכא ומ"ש הכא אלא שמע מינה בטומאה חדשה ומשום הכי לא מודו דלא שייך מיגו וטעמייהו דרבנן משום מיגו ודווקא בחלבים ובעריות מודו משום דשייך מיגו אבל בטומאה לא מודו דלא שייך מיגו אבל לר' יהודה דטעמא משום אדם נאמן על כו' פטר הכא והכא ומיפשט בעיא דטעמייהו דרבנן דפליגי עליה דר"מ הוי מטעם מתרץ דיבוריה כדמשמע הכא ואי רבנן דר"מ היינו רבי יהודה טעמיה משום דאדם נאמן על עצמו ודחי רבינא לעולם אימא לך בטומאה ישנה כלומר מהכא לא מוכח מידי דמצינו למימר דאפילו ר' יהודה לא מהימנא רק מטעם מיגו והא דפליגי הכא בטומאה ישנה וקאמרי רבנן דחייב כגון דקאמרי עדים אכלת קדשים בטומאת הגוף והוא אמר לא נטמאתי דלא חשבי רבנן דמיתרץ דיבוריה כהא דאמר דר"ל לא עמדתי בטומאתי אלא טבלתי דאי הוה אמר לא אכלתי מצינן למיתרץ דיבוריה שר"ל לא עמדתי בטומאתי אלא טבלתי תחלה אבל כשאומר לא נטמאתי כבר איתכחיש ליה מיגו קמא בטומאת מגע שאמר לא נטמאתי דמשמע לא שוגג ולא מזיד כיון שלא השיב להם על האכילה כמו שאמרו לו והך סוגיא דהכא קשה להא דפר"ק דבבא מציעא (דף ג:) דקאמר לא תהא הודאת פיו גדולה מהעדאת עדים מק"ו וקאמר ק"ו ומה פיו כו' ופריך מה לפיו שכן מחייבו קרבן תאמר בעדים שאין מחייבין אותו קרבן ומאי פריך הא דפיו מחייבו קרבן

תוספות אם ירצה יאמר מזיד הייתי. כלומר דלא דמי לעדים המעידים על המיתה שכן גמרו הדברים שהתרו בו ועבר והזיד אבל הכי אין גומרין עדותן שלא ידעו אם שוגג היה: **לא** עמדתי בטומאתי. ולר"מ אע"ג דמתרץ דיבוריה לא מהימן דהוי מה לו לשקר במקום עדים והא דאמרינן בכמה דוכתי לכ"ע מגו במקום עדים לא אמרינן היינו במקום שנגמרה עדותן כדפרישית ובההיא דפרק חזקת הבתים זה אומר של אבותי כו' אמר רבא מה לו לשקר אי בעי אמר מינך כו' אבי אמר [מינך] במקום עדים לא אמרינן והתם מתרץ דיבוריה דהא דאמר של אבותי כשל אבותי דקמיכחא עלייהו כשל אבותי אלא התם הוי עדים גמורים וכן כההיא דאמרינן המומר לא ניתי כלוט אמר לא פרעתי ואינו נאמן במקום שאמרו עדים שלוה ואמאי והא קי"ל המלוה לחבירו בעדים א"צ לפרוע בעדים וליהוי נאמן לומר לא ניתי כלומר לא עמדתי בהלואה אלא פרעתי אלא התם עדים גמרו לעדותן אבל ריב"א אומר דלא מהימנינן ליה במקום עדים להפסיד חבירו אפילו במתרץ דיבוריה אלא דוקא הכא למפטרי מקרבן שלא יביא חולין לעזרה והכי ניחא והיינו דחזקת הבתים יגלה הא דפליגי רבנן דוקא כאומר לא אכלתי אבל אמר שומן אכלתי מודו ליה והכי משמע בתוספתא אך קשה לעיל דאמר ר"מ למפשט לטומאה מאי לא קאמר נאמר שומן אכלתי דהכא לא שייך מיתרץ דיבוריה יתכן גופא דמ"ל הנפקותא:

עין משפט נר מצוה

ט א מיי' פ"ג מהל' שגגות הלכה ח:
י ב ג מיי' שם פי"א הלכה ח:

תורה אור השלם

1. וְהָיָה כִי יֶאְשַׁם לְאַחַת מֵאֵלֶּה וְהִתְוַדָּה אֲשֶׁר חָטָא עָלֶיהָ: ויקרא ה ה

הגהות מהר"י לנדא

א] תוס' ד"ה או דילמא כו' מדאמר חייבי חטאות אין ממשכנין אותן. נ"ב עי' בתוס' ד"ה י' ע"א ד"ה יקריב:

שיטה מקובצת

א] אלא לאו בחד. ולא שידיעוהו היינו כי נמי אין מכחישי אלא איכא איני יודע. תוס' אחרות: ב] אין מכחישו מהימן: ג] עי' בחדושין: ד] משום דאדם נאמן על עצמו במזיד דכפרה. תוס' אחרות: ה] עי' בחדושין: ו] איש אפילו טומאה נמי אדם נאמן על עצמו ולא שנא: ז] ואי אמרת טעמיידו דרבנן: ח] היא כי פטרי: ט] י] יא] עי' בחדושין: יב] לידי מיתה חמורה אות ל' נמחק: יג] משום דאדם נאמן תיבת דאמרי נמחק: יד] לעולם טעמייהו דרבנן משום דאמרינן מיגו ובטומאה ישנה הוא דפליגי והכי קתני: טו] עי' בחדושין: טז] דיבוריה. ס"י לאוי הי"נ: יז] בטומאתי אלא טבלתי תיבת אבל נמחק: יח] שנים ומכחישין א"ר מאיר ק"ו אם: כ] עי' בחדושין: כא] למקדש והוא אומר לא נטמאתי: כב] מזיד הייתי דבעי': כג] מזיד הוא"ל דביאת מקדש הוא שוגג: כד] נכנסתי פטור דאדם נאמן ע"י עצמו: כה] בטומאה שבביאת מקדש כגון היכא דאמרו לו נטמאת ונכנסת למקדש טמא והוא אמר ואי נכנסתי אך לא נטמאתי: כו] עי' בחדושין: כז] מזיד טומאה ישנה נמי מתרץ דיבוריה אבל גבי לא נטמאתי בטומאה חדשה דליכא למימר לא נטמאתי שוגג לא מודו: כח] מודי ואהכי מודו ליה בחדשה: כט] לעולם בטומאה ישנה ואיכא: ל] הגוף ונתחייבת חטאת. פ"א קרבן טומאה. אות מ' נמחק: לא] בטומאה וכי הדר תיבת ואי נמחק: לב] בטומאה שטבלתי ולא קא מכוין: לג] תיבת לא נמחק: לד] להו ומנגיעה דליכא קרבן לא מכחיש להו ובאיסורא קמא קאי מידא בטומאת מגע ומשו"ה אין נאמן בטומאי' הס"ד: לה] מקדש פ"א רק נגע בטהרות לא מודו ליה: לו] עי' בחדושין: לז] מזיד הייתי (תיבת אני נמחק) וכן פי' רש"י בפ"ק דב"מ: לח] דאמרי' בפ' האיש מקדש גבי הבא והביא וההיא נמחק: לט] תיבות והביא לו ל"ש: מ] אתיבת והתם ואתיבת ליה גרסינן קו: מא] אתיבת רשיעא נרשם עליו קו: מב] מהימן דאדרבה תיבת ראומר ל"ש: מג] עי' בחדושין: מד] היום כלומר שאמר לא אות ד' נמחק: מה] מזיד. בלוין אלא דניחא למפרא נפקותא דומיא דמתניתין שאין תוספת בלשון. הרא"ש ז"ל: ולהך לישנא דאבעיא מתרץ דבריו היכא דאכתוב בפירוש לאו כל כהיא. תוס' כת"י: מו] עי' בחדושין: מז] בחלבים ובביאת מקדש מודו תיבת ובעריות נמחק: מח] מטעם דמתרץ דיבוריה: מט] דאפילו לר' יהודה: נ] ר"ל לא אכלתי בטומאה קאי דיבורא קמא תיבת מינו נמחק:

מסורת הש"ס

א) עי' כנה"ג, ב) [מנחות ט: קדושין סה:], ג) [לא נטמאתי שוגג אלא מזיד רש"ש], ד) עי' כנה"ג הטע, ה) [פירש"י (פ"ג)], ו) עי' בתוספות ד"ה עד ע' כשגגה וה, ז) [מכתן המשך הל"ח], ח) לא"מ, ט) [עי' הטעה תוס' יבמות פז:] ד"ה ר"ת וכו' וקל"ש]

הגהות הב"ח

(א) גמ' מינו היא כי פטרי ליה רבנן: (ב) שם לעולם טעמייהו דרבנן: (ג) שם מהו דתימא לא אכלתי חלב: (ד) שם והתודה מודה בדבר חייב אינו מודה בדבר פטור: (ה) רש"י ד"ה טומאה חדשה וכו' וליכא למימר נמי מזיד דאי בעי דלתרץ דיבוריה **לא נטמאתי שוגג אלא מזיד נטמאתי ובאתי למקדש שפטור כדאמר לקמן והתודה מודה בדבר חייב שאינו מודה בדבר פטור דאי הוה אמר להו לא נכנסתי הוה מיתרץ דיבוריה לא וכו' וביאת מקדש הואי** הס"ד ואח"כ מ"ה לעולם טעמייהו: (ו) ד"ה א"ה הכי דבעי וכו' לאו לי הס"ד ואח"כ מ"ה לא אכלתי חלב: (ז) ד"ה אבל וכו' ותו לא מידי. נ"ב עיין זה בע"ת דף כ"ב והכיורות דף ע' ע"ב וכמה מקומות: (ח) ד"ה אמר רבינא וכו' לא עמדתי בטומאה **לא קא מכחיש אלא למיפטר מקרבן אלא מאכילה** דלית בה קרבן: (ט) ד"ה ל"א מודים וכו' לא מודו ליה בטומאה ולא יגע בטהרות הס"ד ואח"כ מ"ה ובמאי עסקינן וכו' דליכא קרבן איכא למימר הכי אבל בטומאה: (י) תוס' ד"ה או דילמא וכו' ואח"כ לא מהימנא ליה במקום עדים מכח מגו **דאמרינן וכו' גבי ההיא דהבא:** (כ) **בא"ד** נתמן הכא משום דמיתרץ: (ל) ד"ה ומודים וכו' דפליגי לרבי יהודה לא וכו':

רבינו גרשום

טומאת מקדש וקדשיו: יולדת ומצורע מביאין בדלות ועשירות דהכי אשכחן בהו. שמיעת קול וכו' מביא אף בדלי דלות. היינו עשירית האיפה דכתיב בהן. מצורע מביא בדלות: דאידך ברייתא לאו דוקא והיא ברייתא המנוגדת דוקא ואפילו הכי אמר לי ר' מצורע מביא בדלות דמביא ב' פרידין כשהיא עני תחת ב' כבשים. והנך שתי ציפרין חיות טהורות דקא מייתי נמי עשיר הנהו לאו לכפרה אתו אלא לגרום לו טהרה: יולדת מביאה אחת תחת אחת. בעניותה ומאי היא פרידה דעוף תחת כבש דבעשירותה מביאה כבש לעולה ובן יונה או תור לחטאת. ואם לא תמצא ידה די שה ולקחה שתי תורים או שני בני יונה אחד לעולה ואחד לחטאת. ומצורע מביא ב' פרידין תחת ב' כבשים שמביא בעשירותו אחד לעולה ואחד לחטאת וכבש אחד בלבד לאשם דמצורע מביא חטאת ועולה ואשם: שמיעת קול וכו' מביאין שני פרידין תחת כבשה אחת. כדכתיב בהו: מדאמר רחמנא איל אשם. מעילות בערכך כסף שקלים בשקל הקדש לאשם ואיל היינו בן שתי שנים דכלל דכבש בן שנה בסלע: ומרבתייה בילדות תביא כבש בן שנתו דהיינו בסלע ובעניותה מביאה קינין ותנן בפרקין דלעיל א) עמדו קינין על שתי נשים בו ביום ברבעתים בחצי דינר היינו של אשה אחת ברובע דינר: ומרחם רחמנא עליה בדלות למיהוי חד מי"ו בעשירות. דרובע דינר דעמד בו קן אשה אחת וכל קן דעלמא הוי י"ו בסלע דסלע הוי ד' דינרין. הכי נמי תם רחמנא עליה דדלי דלות עשירית האיפה למיהוי חד מי"ו בדלות ברובע דינר: וכמה פרוטי יש ברובע דינר מ"ח. כיצד שש מעה כסף דינר ורובע דינר מעה וחצי מעה ב' פונדיונין והיינו מעה וחצי ב' פונדיונין ופונדיון ב' איסרין היינו רובע דינר ו' איסרין ופרוטה אחד משמונה באיסר נמצא ברובע דינר מ"ח פרוטות חד מי"ו בהן היינו ג' פרוטות ויש בהן ב' פעמים י"ו פרוטות ואמאי קתני מיכן את לכד לעשירית האיפה בפרוטה ב' פרוטות הוי: תנא דקתני עשירית האיפה בפרוטה מיולדת יליף דמתיא בדלות פרידה אחת לעולה תחת כבש של סלע ופרידה אחת היינו חצי קן שקנו בחצי רובע דינר דהיינו חד מתלתין ותרין דסלע דכבש וקן דלות שלש הוי חד מי"ו בעשירות כדאמרן: אלא מחצי קן ילפי' מפרידה

א) ונל"ל עמדו קינין בו ביום ברבעתים היינו של שתי נשים בחצי דינר של אשה אחת ברובע דינרן